առ Դուքսն Սավոյիու, որ և երբեմն կոչիւր թագաւոր սիչիլիու (քանզի ի սմանէ յառաջմէ ազդեցեալ էր առ ի գալ առ ինքն) և ընդունեցեալ ի նմանէ մեծաւ պատուով և փառօք, եղեալ է նորին աստուածաբանապետ և գլուխ այնորիկ քաղաքին ազգատէմիու նորակերտեցելոյ ի Նոյնոյ իշխանէն. յորմէ և ունի ամենայն ամիս զմուտ և զառճիկս բազմաց դահեկանաց։ Եւ սակս նորին չման յոյժ ցաւեցաւ Սուրբ Հայրապետն և սուրբ ժողովն, նա և գօլէճն մեր և գրեթէ բոլոր Հռոմ իսկ, զի կորոյս զայնպիսի նշանաւոր վարդապետն, որոյ հմտութիւնն որ ի վերայ սրբոց ժողովոց և խորհրդութիւնն գիտութեանց այնչափ ծաւալեալ և հռչակեալ է ամենեցուն, մինչ զի համբաւն նորին հասեալ էր ոչ միայն առ վերոյասացեալ իշխանն, այլ և առ յազգատէմիայսն անդրալերինս, այսինքն Ֆրանչիու։ Եւ զի թէպէտ նա փախեալ է, զի ոչ է ելեալ ի Հռոմայ հրամանաւ մեծաւորաց (որք և ոչ տային հրաման եթէ գիտանայցէին) սակայն ոչ է ելեալ իբրու ապստամբ և կամ դիտաւորութեամբ ուսուցանելոյ անդէն զիմն ընդ(դ)էմ սուրբ աթոռոյն, կամ զայլ ինչ նման (քաւ լիցի) այլ միայն վասն այսր պատճառի, զի վասն այնքան իւրոց աշղատանաց և քրտանցն զոր թափեալ է ընդ ամս բազումս ներ շարադրութիւնս գրեանց և յայլ կրթմունս ի յօգուտ սրբոյ եկեղեցւոյն, ոչ էին տուեալ նմա մեծաւորք և զիմն հատուցումն արժանի արդեանց նորին, այսինքն ոչ ևս գոնեայ մին պէնէֆիցիո. և մանաւանդ զի այլք բազումք օր ըստ օրէ առաջի իբրու աչաց իւրոց առնուն մեծամեծ պէնէֆիցիո թարց ուրուք արդեանց։ Եւ արդ վասն չման սորին եղև ի գօլէճն մեր յոյժ մեծ փոփոխումն վարպետաց, յորմէ և երկնչիմ թէ մի գուցէ լինիցի ինձ ինասակար. քանզի ապպաթի պնչինն միայն էր յոյժ օգտակար և ջատագով որդւոցն Հայոց...։ Յայլուստ նաև լուաք զայս թէ ի կոստանդինուպոլսոյ եկեալ է զիր մի ի դեսպանէն Ֆրանչիու առ ոմն կարտինալ, զի և նա ընթեռնուցու ի մէջ մեր սուրբ ժողովոյն. և ի գրոչն այնորիկ նաև զայս ծանուցանէ, թէ մօնսիյնօր վիքարն վասն բազմաց աշղատանացն և վասն մեծի իւրոյ ծերութեան յոյժ զգեալ է, և ցանկայ ի բաց թողուլ զպաշտօնն վիքարութեան։ Վասն որոյ և էլչին այն իբր ի գութ նմա շարժեալ (և կամ մանաւանդ ինքն հանդերց լաթինական ևս ժողովրդեամբ զգեալ ի մօնսինօր վիքարէն) խնդրէ իբրև միջնորդ և աղաչէ զսուրբ ժողովն զի հաճիցի ազատել զնայ յայն նեղութենէ, և վերակոչիցէ զնա ի կոստանդինուպօլսոյ ի Հռոմ...։

Գերյարգելութեանդ

Գրեցաւ յամի 1719 — Նուաստ ծառայ
յերկրորդումն դեկտ. ի Հռոմ — Ստեփաննոս Աստուածատուր

Ի.

Յովհան եպս. կը տեղեկագրէ թէ ինչպէս եղած է իր մուտքը (Հ. Մանուելի հետ միասին) ի Կեռլա՝ քարոզչական պաշտօնով։ Ակնարկուած սահաթչի Գրիգորը՝ Մխիթարայ վրայ զմայլող, բարեպաշտ ու կենդանի հաւատքով լի անձ մը կը թուի իր մէկ նամակէն, զոր տառապանքի մը ժամուն լալագին աչօք կը գրէ առ Աբրահայր, ըսելով այսպէս. «Ակն ունիմ ընդունիլ ի ձէնջ օրհնութեան գիրս փոքրիկս « առ ի մխիթարութեան ի ժամ ծերութեանս սովացելոյս, ըստ ձայնի մարգարէի որ « ասէ. Սո՛վ տամ, ոչ հացի, այլ լսելոյ բանի տեառն՝ վա՛յ ինձ, այս ամենայն եկն ի « վերայ իմ վասն մեղաց իմոց»։ (գրեալ 1719. Հոկտ. 3)։

Գերայարգելոյ տեառնդ Մխիթարայ Աբբայի

Ցայտ լիցի սիրով, զի նախախնամութեամբն Աստուծոյ ի ԺԶ օրն հասաք ի Վէ(ն)նա խաղաղութեամբ, և օթևանս կալաք ի տան սահաթչի Գրիգորին. և գնացեալ առ նունցն, մատուցաք զգիր սրբոյ ժողովոյն, և նա յետ երկուց աւուրց ետ մեզ զերիս գիրս, զմինն